BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 55-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

Nr. 280 Vineri 14 Octombrie 1938
14 Pagini P

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tarifu poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

ABONAMENTE
IN TARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
și UNIV. LITERAR câte
220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ
și UNIV.-SPORT
câte 500 lei

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

In legătură cu noua organizare a muncii românești

Tradiționaliști și naționaliști, noi am găsit în noua cartă a muncii și în revenirea la sistemul breslelor o măsură bună și am aplaudat-o. Bresla este o creațiune organică românească. Spre deosebire de sindicat care e de esență internațională și e conceput ca un corp de luptă împotriva cuiva, împotriva statului, a patronului, a capitalului, a proprietății, bresla e a noastră, o instituție istorică, și este un instrument de coordonare socială și de propășire economică neforțată. Sindicatul e un apendice politic al revoluției marxiste și o unealtă de proletarizare a lumii muncitoare. Bresla e, dimpotrivă, o organizație autohtonă, o asociație pur profesională, creată în vederea ameliorării condițiunilor de muncă și a calității producției, a disciplinării vieții muncitorești și a integrării ei armonice în opera de ridicare a statului.

Revenirea la bresle nu înseamnă însă, cum just a remarcat ministrul muncii, revenirea la medievalism, la sistemul de organizare a muncii care a fost în Evul de mijloc. Aceasta ar fi din toate punctele de vedere imposibil. Breslele de atunci erau mici celule economice de caracter localist. Breslele de azi, de mâine, vor trebui să fie nervuri vii și complecte ale vieții economice generale, canale prin care seva muncii românești să circule nestingherită în întregul organism de stat.

Din acest punct de vedere și din altele pe care ziarul nostru le va discuta la timp, reforma statutului muncii, schitată de ministrul de resort în declarațiile de zilele trecute, e un bun început. Să așteptăm restul. Dar până atunci și pentrucă am dori ca legea să marcheze într'adevăr o reformă completă reparând toate erorile trecutului, să ne grăbim să ridicăm în lumină o chestiune extrem de importantă pe care n'am întrezărit-o nicăeri în expunerea ministerială. E vorba de prezența femeii în câmpul muncii și de ocrotirea vieții de familie.

Noua doctrină corporatistă pe care încearcă a o transplanta la noi regimul actual lucrează cu grupul social. Nu e locul să insistăm acum asupra tuturor neajunsurilor care au urmat din vechiul sistem. E de ajuns să facem o singură remarcă: doctrina individualistă a dus la pulverizarea societății.

Pentru a remedia acest rău, corporatismul a luat ca model de organizare și ca unitate de plecare familia. Familia este celula primordială a statului totalitar și profesional. Statul acesta urmărește unitatea morală, politică, economică a națiunei prin ea, ei însuși nefiind altceva decât o mare familie ierarhizată. De aci marea lui atenție pentru viața familială, pentru cămin, ocrotindu-l, încurajând căsătoriile, nașterile, îngrijind de sănătatea fizică și morală a familiilor. In Italia, Portugalia și Germania unde se aplică de ani de zile legea corporatistă, acestea sunt realități absolut exacte. Căminul e un mare bun al națiunii. Și cum inima lui este femeea, legislațiile sociale din aceste țări o ocrotesc cu o grijă deosebit de mare. Atât carta muncii italiene cât și carta muncii portugheze sunt categorice în privința aceasta.

„Cine spune familie, spune cămin — scrie undeva d. Oliveira Salazar, omul providențial al Portugaliei — cine spune cămin, spune atmosferă morală și economică proprie — economie mixtă de consumație și de producție. Munca femeii în afara căminului îl desagregă, separă pe membrii familiei, îi face străini unii de alții. Viața în comun dispare, opera educativă a copiilor suferă din cauza aceasta, numărul acestora scade; prin reaua sau imposibila funcționare a economiei domestice în aranjarea casei și în pregătirea mesei sau a vestmintelor, se face simțită o pierdere importantă și foarte rar se întâmplă ca ea să fie materialmente compensată prin salariile încasate".

Acest sănătos punct de vedere, e valabil pentru toate națiunile și statele. Cu atât mai mult pentru un stat ca al nostru care vrea să adopte regimul corporativ, la baza căruia stă celula familială.

Supunem ministerului muncii această sugestie. Femeea să fie redată căminului. Iar absența ei din uzină și a lefii ei din veniturile casei să fie compensate printr'un salariu omenesc acordat muncitorimii.

Statul trebue să încurajeze și să ocrotească viața din cămin.

Așa se ridică o națiie.

I. BRUJAN

MAMA EROINEI ECATERINA TEODOROIU

(Cu prilejul aniversării luptelor dela Jiu, 13 Octombrie 1916)

(Citiți articolul în pagina II-a)

MĂMĂLIGA CEA DE TOATE ZILELE

de I. VION

Raymond Recouly, cunoscutul ziarist și cercetător al învățămintelor istorice, scria zilele trecute într'o publicație franceză un articol de o extraordinară cruzime în legătură cu pregătirile tehnice ale țării lui. Nu ne este îngăduit nouă nici să aprobăm, nici să blamăm atitudinea unui cetățean, care, indiferent din care anume tabără și din ce punct de vedere, judecă starea de lucruri din patria lui.

Dar exploatarea pe care a făcut-o oficialitatea unui stat care nu ne iubește, a tuturor criticilor și plângerilor înregistrate în ziarele românești — prezentând aceste critici și revendicări drept dovada unei inaptitudini în administrare — ne determină să ezităm în totdeauna când e nevoe să punem degetul pe una din rănile sociale.

Când, totuși, buna credință și sincerele intenții stau la baza activității conducătorilor, alarma obiectivă împotriva unor greșeli nu poate fi socotită decât drept o colaborare indirectă la opera de guvernare la care trebue să participăm toți.

Dacă din această alarmă rezultă luarea unor măsuri pentru îndreptarea relelor, protestele și-au ajuns ținta și ameliorările sunt datorite și celor cari au la îndemână leacurile și celor cari au scos în evidență racilele.

Arătam zilele trecute că ținem tristul record al celei mai mari proporții de morți (19.8 la mie) și că o treime din decese e înregistrată la vârsta fragedă a copilăriei.

In numeroasele sale inspecții prin țară, în opera de remediere pozitivă întreprinsă în deosebi la sate, ministrul sănătății, d. general dr. Marinescu, s'a putut convinge cât de important e în cercetarea mizeriei fiziologice ce stă la baza imensului număr de decese, capitolul referitor la nutriție sau mai bine zis

(Continuare în pagina 2-a)

SCRISORI DIN PRAGA

Cum a fost trasată noua frontieră cu Germania

Praga, Octombrie

După consternarea și descurajarea care a produs decizia comisiei internaționale din Berlin în legătură cu fixarea zonei a cincea ocupată de trupele germane, opinia publică cehoslovacă a înțeles că numai calmul și o muncă productivă pot scoate Cehoslovacia din situația în care se află.

Se subliniază însă că noile frontiere cu Germania nu au fost trasate după principiul auto-determinării, ci după principii strategice și economice în favoarea Germaniei.

Dăm mai jos câteva exemple și citâm câteva orașe de frontieră cari au fost alipite la Germania și posedă o majoritate absolută cehoslovacă. Astfel, au fost alipite Germaniei localitățile Morawska Krumlov, având 2840 locuitori cehi și numai 500 germani; Znoimo, cu 11.690 cehi și 7.900 germani; Breclav, 9500 cehi și 2000 germani; Policica, cu 5000 cehi și 140 germani; Zabreh, cu 3600 cehi și 1600 germani; Hotslavice cu 1740 cehi și nici un german; Stramberk, cu 3200 cehi și 47 germani.

Dintre provinciile cehoslovace a suferit pierderi mai mari de teritorii Silezia Moravă, de unde 380 mii cehi au trecut sub stăpânirea Germaniei. Acest fapt a fost motivat de comisia internațională din Berlin că trebue să se dea o compensație Germaniei pentru insulele lingvistice germane cari rămân în cuprinsul noului Cehoslovacii. Aceste insule linguistice însă nu numără nici 100 mii locuitori. Trupele germane au ocupat trei județe din Silezia Moravă și anume: Opava, Novi Icin și Bilo-

(Continuare în pag. 2-a)

In interesul securității

Acordul dela Münchem, cu cât se îndepărtează în timp, cu atât apar în mai multă lumină caracteristicele lui de expedient politic pentru înlăturarea unui războiu european, care devenise aproape inevitabil.

Realizat în atmosfera de tensiune cunoscută, cu milioane de oameni pe picior de războiu, sub presiunea amenințărilor gata să treacă la înfăptuiri catastrofale, era firesc ca el să producă ușurarea sufletească manifestată în toate țările.

Dar, ar fi o greșală dacă s'ar confunda acest sentiment de ușurare cu unul de securitate. Manifestațiile entuziaste din toate țările au fost mai mult izbucnirile firești ale instinctului de conservare, atât de omenesc, dar care n'are nimic comun cu sentimentul de securitate statornică pe care se poate întemeia dezvoltarea pacinică a relațiilor între popoare.

Acum când timpul a dat răgaz să dispară panica și situația să poată fi judecată obiectiv și rece, lumea își dă seama că acordul dela Münchem, dacă a evitat de data aceasta războiul, el n'a creiat de fapt condițiuni noui de securitate europeană. S'ar putea zice chiar că dimpotrivă, acordul dela Münchem a dovedit că ceeace domină astăzi situația internațională este forța și numai forța.

Așa se și explică faptul că după acordul dela Münchem și după potolirea bucuriei pe care a provocat-o înlăturarea războiului, a început să se manifesteze pretutindeni tendința unor înarmări considerabile, întărirea forțelor defensive și mărirea potențialului de rezistență morală și materială. Cu alte cuvinte, statele europene își dau seama că acordul dela Münchem n'a fost decât un expedient momentan, că el n'a făcut să dispară îngrijorarea pentru ziua de mâine, și că evitarea războiului nu înseamnă totdeauna salvarea păcii și asigurarea definitivă a securității.

Aceiași factori cari, prin eforturile lor, au înlăturat războiul, afirmă azi, cu mai multă tărie de cât oricând, că e de o necesitate urgentă să se sporească potențialul de forțe armate al țărilor lor respective. In Franța, în Anglia, în Italia și în Germania, — adică în țările care au semnat acordul de la Münchem, — s'a afirmat și continuă să se afirme nevoia unor cât mai grabnice și masive înarmări. După discursurile din parlamentele francez și britanic, care au pus în lumină această urgentă necesitate tocmai ca o concluzie a evenimentelor care au dus la acordul dela München, a venit discursul din urmă al cancelarului Hitler, care a anunțat că Germania va construi noui fortificații, ministrul de războiu al Marei Britanii, a anunțat reorganizarea armatei teritoriale engleze care „trebuie să fie în stare de a avea aceiași tărie și de a fi pusă în același rang cu armata regulată".

D. Hoare Belisha a desvoltat un întreg program de reorganizare și de întărire a forțelor teritoriale britanice care dovedește că Marea Britanie a ajuns la concluzia — cu tot acordul dela Münchem — că numai forța ei îi va putea asigura pe viitor securitatea și îi va evita surprizele unor situațiuni de fapt, din care prestigiul ei nu poate fi salvat de cât pe cale de expediente care nu consacră în fapt de cât succesele acelora cari au avut forța de partea lor.

La rândul nostru, trebuie să tragem și noi, din modul cum s'au desfășurat evenimentele, aceleași concluzii. Securitatea noastră trebue s'o întemeiem, în primul rând, pe propriile noastre forțe. Să dăm forțelor noastre defensive toată atențiunea și să nu le precupețim nici un sacrificiu.

Omenește am participat alături de toate popoarele la bucuria că s'a evitat grozăvia unui războiu mondial. Dar această bucurie firească nu trebuie să ne adoarmă simțul răspunderilor față de propria noastră securitate.

Zăpadă pe munții Parângului

Petroșani, 10 Oct.

Zilele acestea, temperatura a scăzut simțitor. In regiune a început să plouă, iar pe munții Parângului a căzut un strat subțire de zăpadă.

—xxx●●xxx—

Grevă în Anglia

Londra 11 (Rador). — **Peste 500 lucrători și funcționari ai gărilor Euston și St. Pancras au declarat greva.**

Deși reprezentantul Uniunii lucrătorilor de cale ferată a sfătuit pe greviști să reia lucrul, comitetul de grevă a hotărât să nu urmeze acest sfat și să continue mișcarea grevistă.

—xxx●●xxx—

INSEMNĂRI

Picior peste picior, în tramvai...

Egoistă, — susțin unii oameni cari-și zic „de știință", — mijlocul de a deduce psihologia unei persoane, după felul cum își ține picioarele când stă pe scaun.

La această afirmațiune mă gândesc de câteori mă sui în tramvai, (le câteva ori pe zi), și când văd călători sau călătoare cari, cu un genuchiu la gură, nu simt nicio remușcare să-și șteargă încălțămintea pe hainele celor nevoiți să le treacă pe alături...

Oamenii de știință cari au studiat semnificația atitudinii „picior peste picior" au ajuns la concluzii cari desigur vor fi citite cu interes de persoanele adepte ale acestei poziții.

Iată concluziile savanților:

Când un bărbat stă astfel, — la el acasă, — dovedește că are vreo racilă de reumatism, vreo îndrăcită de gută sau altă meteahnă mai mult sau mai puțin gravă. Când stă astfel, în tramvai, și-și șterge ghetele pe pantalonii altora, savanții sunt în divergință de opinii: unii susțin că omul dovedește o categorică proastă creștere, alții că e vorba doar de nesimțire sadea...

Părerea specialiștilor este însă unanimă când „persoana în chestie" e o doamnă sau o domnișoară: Toți sunt de acord că dumneaei vine dintr'un mediu social foarte modest, că e lipsită de mijloace materiale dacă nu chiar săracă de tot și că, — biata femee, — și-a pus și ea, în fine, (pentru prima oară în viață), o pereche de ciorapi buni și niște pantofi noui, și că vrea s'o vadă toată lumea...

Acestea spuse, aș fi sincer mâhnit dacă persoanele cari, stând picior peste picior în tramvai, mi-au făcut „plăcerea" să-și șteargă cipicii și pe pantalonii mei, ar crede că am voit doar să le iau peste picior.... *M. Nenu.*

—xxx●xxx—

Limba noastră

Neștiutor ul josnic

Eram în biroul meu dela *Argus* când m'a chemat, zilele trecute, sbârnâitul telefonului. O voce de femeie mi-a spus :

— Aveți o scrisoare la *Universul*. Treceți pe acolo și o luați.

Atât. Cu cine am avut cinstea să vorbesc, nu știu nici astăzi.

Am trimes la *Universul* după scrisoare .Iată cuprinsul ei :

„Să nu vă fie cu supărare că-mi iau îndrăsneala — eu o țărancă — să vă aduc la cunoștință ceva nou pentru dvs. Nu de alta, dar la țară's crescută și cu vacile am trăit. De aceea știu sigur că vaca fată „nu depune". *Vaca este depusă*, după ce se gonește... Despre vaci nu se spune că sunt însărcinate sau gravide ; iar când vițelul vine să înbogățească cirada, se zice că vaca a fătat.

„Când mai aveți ceva de scris în privința dobitoacelor e bine să vă adresați după caz : văcarului, porcarului, ciobanului și așa mai departe.

„Consider că-mi depuneți omagii pentru lămuriri și vă mulțumesc".

Scrisoarea e iscălită, cu mult curaiu : *Zamfira*.

E adevărat că eu cu vacile n'am trăit, —nici între vaci. Dar știu că în Moldova de sus se zice *vaca depune*, cu înțelesul că e gata să nască. Și fiindcă am obiceiul să cercetez cu toată grija tot ce scriu, am întrebat un moldovean, fiu de preot din județul Roman, și mi-a spus că la el așa *se* zice: *vaca depune*. Nu m'am mulțumit nici cu asta. Am căutat și în dicționarele noastre. Am găsit : „*Depunere* (deponere)... 2. a naște, a făta: a depune fătul, a depune sarcina naturii; într. *vaca depune*, e aproape să nască". (Laurian și Massim, *Dictionarul limbei române*, pag. 1048). — „Vita... umblă, mănâncă, doarme, dăpune, ține'n burtă, toate ca omu". (Tiktin, *Dicționar român-german*, pag. 563).

Aceste pilde ne arată că trebue să fugim de vorbirea: *școlarii vor depune examen*, școlarii au *depus* examen. Fuge, firește, cine are ureche și simțul frumosului. Cine nu, va vorbi și va scrie, fără sfială, și până la moarte: *depune examen, eficace, perspicace, antebelic, postbelic* și alte asemenea cuvinte care sună urât. Horațiu zice : *Odi profanum vulgus*, — urâsc pe neștiutorul josnic .

„Când veți avea ceva de scris în privința dobitoacelor", — de ce o fi crezând coana Zamfira că eu scriu în privința dobitoacelor?,—(afurisit să fie cine se gândește la rău). „e bine să vă adresați după caz : văcarului, porcarului, ciobanului și așa mai departe".

Să înțeleg prin : „și așa mai departe". că trebue să întreb chiar pe corespondenta mea? O voiu face cu multă plăcere „și-i depun" de pe acum „omagii", pentru orice lămurire. Dar să-mi dea adresa. Iată o întreb: neologismele *gravidă* și *consider*, tot la țară, de la vaci, le-a deprins ?

D. Al. Mocanu, profesor maestru la liceul industrial din Satu-Mare, îmi trimite o lungă scrisoare. Pe șease jumătăți de coală, mărunt și des scrise, vorbește de atacul „cărturarilor" împotriva școalelor practice, „care le stau în ochi", de lipsurile acestor școale „lăsate să funcționeze în maghernițe: impractice (!), insalubre, și cu un inventar mai sărăcăcios de cât cele mai sărace potcovării țigănești", școale disprețuite care scoteau „elemente sub orice nivel închipuit", meseriași „cu desăvârșire slabi față de cei străini", astfel că „elementul românesc era considerat totdeauna, în întreprinderile industriale, a cincea roată la căruță", și „ajunsesem până acolo" încât „să se creadă că românul nu e pentru meserie, nici pentru comerț".

Se caută, spune d. Al. Mocanu, „vinovății de schilodirea limbii românești" și „se ajunge la concluzia că școalele de agricultură, de menaj, profesionale și liceele industriale și de comerț, poartă vina schilodirii limbii noastre. Da, sunt vinovate școalele, dar nu acele vizate de dvs. Luând dela învățător până la profesor universitar, toți sunt deopotrivă de vinovați de schilodirea limbii românești...".

Niciodată n'am zis că *numai* școalele profesionale schilodesc limba. O schilodesc toate școalele : *școala*. Așa cum spune și d. Mocanu: „dela învățător până la profesor universitar, toți sunt deopotrivă de vinovați de schilodirea limbii românești".

De la această *școală* ies și scriitorii, și profesorii, și medicii, și avocații, și inginerii, și agronomii, și toți cari scriu ce scriu și cum scriu.

PISANI

In corpul ziarului:

Legea pentru organizarea breslelor

La Ultima Oră:

Situația din Palestina neliniștește guvernul britanic

Troiță din Sebeș

PENTRU ȘCOALA ROMÂNEASCĂ

Răspuns la „Orașul cu patru universități"

de D. C. ATANASIU

fost profesor al Academiei de arte frumoase.

Nu poate decât să ne bucure că se găsesc voci cari se ridică din însuși mediul universitar contra abuzului care s'a făcut cu crearea nesfârșită de catedre.

Numărul lor s'a înmulțit, iar această adevărată ploae de noui cursuri pe care studentul este obligat să le urmeze, nu putea decât să zăpăcească învățământul superior.

Și dacă s'ar merge mai departe fără să se pue o stavilă, s'ar putea ajunge, cum spune d. Herescu cu mult humor, la crearea „unei catedre de ochiul drept și una de ochiul stâng".

Ne amintim de materii — între cari putem da numeroase exemple mai ales la medicină —, cari s'au împărțit între doi sau chiar trei profesori, materii cari la alte facultăți mari din străinătate sunt predate numai de o singură persoană.

Dacă aceasta este un adevăr, nu putem însă aproba pe d. Herescu în ceeace afirmă, că unele catedre ale școlilor speciale ar fi „dublete" ale catedrelor facultăților și deci inutile.

Citâm după articolul d-sale : „La „Institutul de gimnastică" se predă fiziologia, anatomia și igiena ca la facultatea de medicină, etc."

D-sa nu este însă clar în articolul de eri. Ce soluții ar propune? Să trimeată studenții „Institutului de gimnastică" să urmeze cursurile de anatomie, cursurile de igienă și cursurile de fiziologie la facultatea de medicină?

Astfel de soluții poate până la un punct ar fi indicate pentru unele economii bugetare, dar dezastruoase pentru învățământ. Și să iau exemplul mai sus citat: Anatomia. Este una și aceiași știință: Morfologia umană și animală. Se predă la Facultatea de medicină umană, la acea de medicină veterinară, la

(Continuare în pagina 2-a)